

EURÓPSKA KOMISIA

V Bruseli 12.12.2011
KOM(2011) 882 v konečnom znení

**OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

**Otvorený prístup k údajom
Motor inovácie, rastu a transparentnej správy vecí verejných**

OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV

Otvorený prístup k údajom Motor inovácie, rastu a transparentnej správy vecí verejných

1. Úvod

Hlavným cieľom Stratégie EÚ 2020 je nasmerovať európske hospodárstvo na cestu vysokého a udržateľného rastu. Na jeho dosiahnutie bude Európa musieť posilniť svoj potenciál inovácie a využívať svoje zdroje čo najlepším spôsobom.

Jedným takým zdrojom sú verejné údaje¹ – teda všetky informácie, ktoré verejné orgány v Európskej únii generujú, zhromažďujú, alebo financujú. Príkladom sú geografické informácie, štatistiky, údaje o počasí, údaje z výskumných projektov financovaných z verejných zdrojov a digitalizované knihy v knižniciach. Tieto informácie majú výrazný – a v súčasnosti ešte nevyužitý – potenciál pre opakované použitie v nových produktoch a službách a pre zvýšenie efektívnosti v administratíve. Celkové hospodárske zisky v EÚ zo sprístupnenia tohto zdroja by mohli dosiahnuť sumu 40 miliárd EUR ročne. Sprístupnenie verejných údajov navyše podnieti účasť občanov na politickom a spoločenskom živote a bude predstavovať prínos pre oblasti, ako je napríklad životné prostredie.

V tomto oznámení sa ako súčasť Digitálnej agendy pre Európu predstavuje balík opatrení zameraných na prekonanie existujúcich prekážok a rozdrobenosti v EÚ. Tvoria ho tri prvky, ktoré sa navzájom posilňujú:

- prispôbenie právneho rámca tak, aby sa umožnilo opakované použitie údajov. Spolu s týmto oznámením sa prijíma revidovaný návrh smernice o opakovanom použití informácií verejného sektora a revidované rozhodnutie Komisie o opakovanom použití jej vlastných informácií.
- mobilizácia nástrojov financovania na podporu otvoreného prístupu k údajom a opatrenia na jeho zavádzanie, napríklad vytvorenie európskych dátových portálov,
- uľahčenie koordinácie a výmeny skúseností medzi členskými štátmi.

Opatrenia sú zamerané na oblasti, v ktorých je ohrozené fungovanie interného trhu a v ktorých spoločné normy a koncepcie budú mať za následok lepšie služby a informačné produkty pre európskych spotrebiteľov. Vychádzajú z vnútroštátnych režimov prístupu k informáciám, pričom na ne nemajú žiadny vplyv.

¹ Pojmy „údaje“ a „informácie“ sa v tomto oznámení používajú synonymicky a týkajú sa akéhokoľvek obsahu bez ohľadu na médium.

2. PREČO JE PRE EURÓPU DÔLEŽITÝ OTVORENÝ PRÍSTUP K ÚDAJOM?

2.1. *Nevyužité obchodné a hospodárske možnosti*

V správe „Digitálna Británia“ (Digital Britain Report) z roku 2009 sa údaje označili ako „mena inovácie“ a „životná sila znalostnej ekonomiky“². Veľkú časť tejto meny inovácie generujú, zhromažďujú alebo financujú vlády krajín EÚ. Ide o základnú surovinu pre celú škálu nových informačných produktov a služieb, ktoré vychádzajú z nových možností analýzy a vizualizácie údajov z rôznych zdrojov.

Paleta týchto produktov siaha od systémov podpory prijímania rozhodnutí pre podniky, cez služby založené na presnom určení polohy a navigačné systémy vo vozidlách až po predpovede počasia a iné aplikácie pre inteligentné telefóny.

Veľkosť trhu a rast sektora geografických informácií naznačujú potenciál verejných údajov ako hnacej sily vytvárania pracovných miest. Objem nemeckého trhu s geografickými informáciami za rok 2007 sa odhaduje na 1,4 miliardy EUR, čo predstavuje 50 % nárast od roku 2000³. V Holandsku pripadalo v roku 2008 na sektor geografických informácií 15 000 zamestnancov na plný úväzok. Iné oblasti, ako napríklad meteorologické údaje, právne a obchodné informácie takisto tvoria základ konštantne narastajúcich trhov.

Celkový objem trhu s informáciami verejného sektora za rok 2008 v EÚ odhadla nedávna štúdia na 28 miliárd EUR⁴. V tej istej štúdii sa uvádza predpoklad, že celkové hospodárske zisky z ďalšieho sprístupňovania informácií verejného sektora by v EÚ27 mohli dosiahnuť sumu 40 miliárd EUR. Celkové priame a nepriame hospodárske zisky z aplikácií využívajúcich informácie verejného sektora a ich používania v hospodárstve EÚ27 by sa mohli pohybovať na úrovni 140 miliárd EUR ročne.

2.2. *Riešenie spoločenských otázok*

Inteligentné spracúvanie údajov je mimoriadne dôležité pri riešení spoločenských otázok. Údaje sa môžu využiť napríklad v úsilí o zlepšenie udržateľnosti vnútroštátnych systémov zdravotnej starostlivosti. V správe konzultačnej spoločnosti McKinsey z roku 2011 sa uvádza odhad, že účinné využívanie údajov by mohlo generovať hodnotu 300 miliárd EUR ročne⁵.

Pokrok v genomike, vývoj nových liekov, diagnostika a liečba vážnych ochorení (napr. rakovina alebo zlyhanie srdca) v narastajúcej miere závisia od sofistikovaných techník získavania a analýzy údajov.

Riadenie údajov je mimoriadne dôležité aj pri riešení problémov *životného prostredia*. Ako príklad poslúži spracúvanie modelov spotreby energie s cieľom zlepšiť energetickú

² <http://www.official-documents.gov.uk/document/cm76/7650/7650.pdf>.

³ Assessment of the Re-use of Public Sector Information (PSI) in the Geographical Information, Meteorological Information and Legal Information sectors (Posúdenie opakovaného použitia informácií verejného sektora v sektoroch geografických, meteorologických a právnych informácií), MICUS, december 2008.

⁴ Review of recent studies on PSI re-use and related market developments (Preskúmanie aktuálnych štúdií o opakovanom použití informácií verejného sektora a súvisiacom vývoji na trhu), G. Vickery, August 2011.

⁵ Správa spoločnosti Mc Kinsey: Big Data, The next frontier for innovation, competition and productivity (Obširne údaje, ďalšia hranica inovácie, hospodárskej súťaže a produktivity), máj 2011.

efektívnosť či údaje o znečistení životného prostredia pri riadení dopravy. Informované politické rozhodnutia v oblasti dopravy, využívania pôdy a zmeny klímy čoraz väčšmi závisia od analýzy dostupných údajov.

2.3. Zrýchlenie vedeckého pokroku

Vedecké aktivity sa v narastajúcej miere odohrávajú v rámci celosvetovej spolupráce na internete, čo umožňuje využívanie veľmi veľkých súborov údajov, nesmiernych výpočtových zdrojov a vysokovýkonných vizualizácií. **Elektronická veda** (e-veda, teda výskum umožnený elektronickými infraštruktúrami/IKT) je neodmysliteľnou podmienkou zodpovedania otázok vedeckého výskumu a vzdelávania v 21. storočí. Využívané údaje pochádzajú zo simulácií, digitálnych nástrojov, senzorických sietí a observatórií.

V správe „Viezť sa na vlnu“ (Riding the Wave)⁶ z roku 2010 sa vyzdvihla kľúčová úloha údajov pre vedu a ich potenciál zmeniť samotnú podstatu vedeckých postupov.

Široký prístup k vedeckým údajom pomôže napríklad výskumným pracovníkom v rôznych odboroch spolupracovať na rovnakom súbore údajov, realizovať úplne nové formy vedeckého výskumu a preskúmať súvisť vedeckých výsledkov.

Posun vo vedeckých postupoch, ktorý prinesie elektronická veda, povedie k väčšej produktivite výskumu a umožní nové a neočakávané riešenia problémov spoločnosti. Okrem toho vzájomný priaznivý vplyv medzi výskumom financovaným z verejných zdrojov a obchodným sektorom v „online Európskom výskumnom priestore“ zvýši tempo a zväčší dosah inovácie.

2.4. Potreba konať na všetkých úrovniach: miestnej, regionálne, vnútroštátnej i na úrovni EÚ

Verejné údaje produkujú všetky úrovne verejnej správy. Podmienky, za ktorých sa tieto údaje sprístupňujú na obchodné a neobchodné opakované použitie, majú vplyv na hospodársku súťaž a konkurencieschopnosť.

Mnohé výrobky a služby založené na informáciách verejného sektora majú cezhraničnú povahu. Nik si neželá, aby sa mobilná služba prerušila na hraniciach a obchodné informačné služby s celoeurópskou pôsobnosťou, ktoré by nepokrývali jednu či viaceré krajiny, by stratili veľa zo svojej príťažlivosti. Okrem toho by sa malo uľahčiť zavádzanie služieb na území celej EÚ, aby sa mohli využiť výhody veľkosti vnútorného trhu a pomôcť MSP rozšíriť ich činnosť za hranice domácej krajiny.

Preto by na celom území Európskej únie mali platiť rovnaké základné podmienky. Vytvorila sa tak rovnaké podmienky pre všetkých a stimuloval by sa prosperujúci trh s inovačnými produktmi a službami založenými na verejných údajoch.

⁶ Záverečná správa skupiny odborníkov na vysokej úrovni o vedeckých údajoch, október 2010.

3. AKÁ JE SÚČASNÁ SITUÁCIA A ČO SA DOTERAZ PODARILO DOSIAHNUŤ?

3.1. Aká je súčasná situácia?

Úsilie sprístupňovať údaje naberá vo viacerých členských štátoch na dynamike. Túto koncepciu prijímajú, pretože má priaznivý vplyv na transparentnosť, efektívnosť administratívy a na hospodársky potenciál opakovaného využitia údajov. Svoju podporu otvorenej verejnej správe prejavujú prostredníctvom legislatívy a praktických opatrení, napríklad generovania údajov v strojovo čitateľných formátoch a vytvárania dátových portálov.

Spojené kráľovstvo zriadilo portál data.gov.uk, na ktorom sa zhromažďujú údaje vládnych organizácií všetkých úrovní. Iné členské štáty vytvárajú podobné portály, napríklad Francúzsko ETALAB. Dátové portály existujú aj na regionálnej úrovni, napríklad dadosobertes.gencat.cat v Katalánsku a dati.piemonte.it v talianskom Piemonte.

Napriek tomu z hľadiska miery iniciatívy a informovanosti o otázkach prístupu k údajom existujú medzi členskými štátmi rozdiely. Existuje riziko, že Európa nevyužije príležitosti vyplývajúce z otvoreného prístupu k údajom a zaostane za inými regiónmi s dobre etablovanou politikou otvoreného prístupu k údajom.

3.2. Čo sa dosiahlo na úrovni EÚ?

3.2.1. Legislatívny rámec a politické iniciatívy

(1) Smernica 2003/98/ES o opakovanom použití informácií verejného sektora

V smernici o opakovanom použití informácií verejného sektora⁷ sa ustanovil všeobecný legislatívny rámec na európskej úrovni. Stanovuje sa v nej len minimálna miera harmonizácie. Z preskúmania smernice v roku 2009 vyplynulo, že napriek pokroku zaznamenanému od roku 2003 ešte stále pretrvávajú bariéry cezhraničného používania informácií verejného sektora. Niektoré z týchto bariér možno odstrániť pomocou existujúcej legislatívy, iné nie.

(2) Politické iniciatívy

Všeobecnú politiku opakovaného použitia dopĺňa legislatíva alebo politické iniciatívy v konkrétnych sektoroch. Príkladmi sú:

- smernica o prístupe k informáciám o životnom prostredí a smernica INSPIRE⁸ zamerané na čo najväčšie šírenie **informácií o životnom prostredí** a harmonizáciu súborov kľúčových údajov,
- oznámenie Komisie o poznatkoch v námornej oblasti 2020⁹ zamerané okrem iného na jednoduchšie a menej nákladné využívanie **údajov z námornej oblasti**.

⁷ Ú. v. ES L 345/90, 31.12.2003.

⁸ Smernica 2003/4/EÚ, Ú. v. EÚ L 41/26, 14.2.2003 a smernica 2007/2/EÚ, Ú. v. EÚ L108/1, 14.3.2007.

⁹ KOM(2010) 461 v konečnom znení.

- iniciatívy v rámci **akčného plánu zavádzania inteligentných dopravných systémov (IDS)**¹⁰ z roku 2008, zamerané okrem iného na prístup súkromných poskytovateľov služieb k informáciám o cestovaní a informáciám o doprave v reálnom čase
- politika Komisie týkajúca sa otvoreného prístupu k **vedeckým informáciám**¹¹, ktorá zahŕňa pilotný projekt sprístupnenia publikácií zostavených v rámci projektov financovaných zo zdrojov Európskej únie a celoeurópsku **elektronickú infraštruktúru archívov s otvoreným prístupom** umožňujúcim širokú participáciu. V tejto súvislosti je dôležitý aj archív publikácií JRC.
- politika digitalizácie **kultúrneho dedičstva** a rozvoj Europeany, európskej digitálnej knižnice, archívu a múzea v jednom, s cieľom zabezpečiť čo najširšie možné využívanie digitalizovaného kultúrneho materiálu a súvisiacich metaúdajov.

Opakované použitie údajov verejného sektora, či už na obchodné alebo neobchodné účely, by malo v plnej miere dodržiavať európske a vnútroštátne právne **predpisy o ochrane súkromia**. Ciele v oblasti podpory otvoreného prístupu k údajom verejnej správy a v oblasti ochrany osobných údajov sa môžu navzájom posilňovať, ak budú založené na proaktívnom a uvedomelom riadení informácií vo verejnom sektore.

Okrem toho by sa pri realizácii politiky otvoreného prístupu k údajom mali v plnej miere rešpektovať **práva duševného vlastníctva** tretích strán a povinnosti Európskej únie, ktoré jej vyplývajú z medzinárodných zmlúv o právach duševného vlastníctva.

3.2.2. *Spolufinancovanie výskumu, vývoja a inovácie*

Komisia podporuje otvorený prístup k údajom prostredníctvom svojich programov financovania, predovšetkým prostredníctvom rámcových programov pre výskum a vývoj, konkurencieschopnosť a inováciu, ako aj programu ISA. Projekty sa týkajú celej škály oblastí výskumu a jeho aplikácie, ako aj rozmanitých typov organizácií.

*Projekt **Prepojené otvorené údaje (Linked Open Data) (LOD2)**¹² sa začal v septembri 2010 a bude trvať 4 roky. Venuje sa využívaniu webu ako platformy na integráciu údajov a informácií, ako aj využívaniu sémantických technológií s cieľom zjednodušiť používanie údajov verejnej správy.*

*Projekt **OpenAIRE**¹³, ktorý bol spustený v decembri 2009 a podieľajú sa na ňom partneri z 25 krajín EÚ a viacerých pridružených krajín, má za cieľ vybudovať infraštruktúru pilotného projektu EK pre otvorený prístup k informáciám z výskumu, na ktorej by sa podieľali všetky strany.*

¹⁰ KOM(2008) 886 v konečnom znení/2.

¹¹ Oznámenie o vedeckých informáciách v digitálnom veku, KOM(2007) 56, oznámenie o infraštruktúrach IKT pre elektronickú vedu, KOM(2009) 108 a súvisiace závery Rady.

¹² <http://lod2.eu/>.

¹³ <http://www.openaire.eu/>.

Akcia v rámci ISA zameraná na sémantickú interoperabilitu (SEMIC.EU)¹⁴ podporuje myšlienku otvoreného prístupu k metaúdajom verejných správ ako prvý krok pri zladovaní metaúdajov na vnútroštátnej úrovni a úrovni EÚ.

3.2.3. *Uvádzanie teórie do praxe*

Komisia v roku 2006 vo svojom rozhodnutí o opakovanom použití informácií Komisie ustanovila politiku prístupu k svojim vlastným informačným zdrojom a možnosti ich opakovane použiť. Všetky svoje všeobecne prístupné informácie tak poskytla k dispozícii na obchodné i neobchodné účely. Príkladom sú údaje Eurostatu a prekladové pamäte inštitúcií EÚ. Informácie sú za bežných okolností k dispozícii bezplatne, len vo výnimočných prípadoch za úhradu okrajových nákladov na šírenie dokumentov.

4. VÝZVY A PRÍLEŽITOSTI

4.1. *Nové príležitosti vďaka technologickému pokroku*

Viacere trendy so sebou prinášajú nové príležitosti opakovaného použitia údajov – vrátane údajov verejného sektora – v nových informačných produktoch a službách.

Po prvé, *množstvo údajov* na svete exponenciálne narastá. Knižnica Kongresu Spojených štátov amerických ich len v apríli 2011 zhromaždila 235 tetrabajtov¹⁵. Ročný celosvetový rast v generovaní údajov sa odhaduje na 40 %.

Časť tohto rastu pripadá na *nové typy údajov*. V súčasnosti sa v sektore dopravy, v automobilovom priemysle, vo verejnoprospešných službách a iných sektoroch nachádza už vyše 30 miliónov senzorických uzlov prepojených v sieťach¹⁶.

Súčasne sme svedkami revolúcie v technológiách na analyzovanie, využívanie a spracúvanie údajov, prinášajúcej napríklad viacjazyčné vyhľadávanie a automatickú extrakciu významu zo sietí senzorov.

4.2. *Výzvy a pretrvávajúce prekážky*

V uplynulých rokoch sme zaznamenali určitý pokrok pri sprístupňovaní verejných údajov, rôzne prekážky však naďalej pretrvávajú.

Právny rámec

Napriek minimálnej harmonizácii, ustanovenej v roku 2003 v smernici o opakovanom použití informácií verejného sektora, medzi **vnútroštátnymi pravidlami a praktikami pretrvávajú výrazné rozdiely**. Výsledkom je rozdrobenosť vnútorného trhu s informáciami a prekážky pre vytvorenie cezhraničných informačných služieb.

Najväčšie rozdiely sú vo vyberaní poplatkov, pričom v niektorých prípadoch existuje povinnosť uhradiť náklady, kým v iných je opakované použitie údajov bezplatné alebo prakticky bezplatné. Z analýzy nedávnych štúdií vyplynulo, že z makroekonomického

¹⁴ <http://www.semic.eu/>

¹⁵ Pozri štúdiu spoločnosti McKinsey.

¹⁶ Tamtiež.

hľadiska vykazuje model otvoreného prístupu k údajom celkovo lepšie výsledky¹⁷. Zo série prípadových štúdií o orgánoch verejného sektora, ktoré prešli zo systému vyžadovania úhrady úplných nákladov na systém úhrady okrajových nákladov, vyplýva, že tento prechod nielen stimuloval opakované použitie informácií, ale dotknutým orgánom verejného sektora z neho plynuli aj viaceré výhody¹⁸. Okrem toho sa vďaka koncepcii otvoreného prístupu k údajom eliminujú možné monopolistické tendencie pri údajoch z jedného zdroja.

Informovanosť verejných organizácií a obchodov

Ďalším kľúčovým faktorom je **nedostatočná informovanosť verejných organizácií** o potenciáli otvoreného prístupu k údajom. Obavy zo straty kontroly sú ešte stále rozšírené. Niektoré z nich sú pritom oprávnené, najmä v oblasti ochrany súkromia, národnej bezpečnosti a potreby chrániť práva duševného vlastníctva tretích strán. Iné argumenty viac pripomínajú odôvodnenia nečinnosti¹⁹.

Zmena postoja verejných správ si vyžaduje pevnú politickú vôľu na najvyššej úrovni a dynamický dialóg zainteresovaných strán vrátane verejných správ, držiteľov verejných údajov, podnikov a akademickej obce. Pilotné a skúšobné projekty, spoločné využívanie osvedčených postupov a mobilizačné kampane (využívajúce napríklad súťaže v oblasti využitia otvoreného prístupu k údajom) môžu verejnému sektoru pomôcť osvojiť si kultúru dátovej otvorenosti. Tým sa zvýši aj informovanosť podnikov o dostupnosti údajov a o možnostiach, ktoré ponúka.

Praktické a technické prekážky

V neposlednom rade treba vyriešiť **praktické a technické** problémy. Je potrebné zaoberať sa jazykovými bariérami a aspektmi interoperability tak, aby sa mohli skombinovať zdroje informácií rôznych organizácií a krajín. Dostupnosť informácií v strojovo čitateľnom formáte, ako aj minimálny súbor spoločne dohodnutých metaúdajov by mohli uľahčiť krížové odkazy medzi údajmi a interoperabilitu, a teda výrazne zvýšiť hodnotu pre opakované použitie. Ďalšou podmienkou je zavedenie funkčnej technickej infraštruktúry, aby sa zabezpečila dostupnosť informácií z dlhodobého hľadiska. Okrem toho je potrebná intenzívnejšia podpora výskumu, vývoja a inovácií v oblasti analýzy údajov a nástrojov na vizualizáciu.

4.3. Záver

Využívanie verejných údajov skrýva nesmierny potenciál pre hospodárstvo EÚ a blahobyt spotrebiteľov. Existujúce regulačné nástroje a ich využívanie, nedostatočná informovanosť verejných správ a podnikov, ako aj pomalé zavádzanie inovačných technológií spomaľujú rozvoj skutočného trhu opakovaného použitia verejných údajov a neumožňujú využiť maximum výhod vyplývajúcich z nových príležitostí, ktoré údaje a vyvíjajúce sa technológie ponúkajú.

¹⁷ Pozri štúdiu G. Vickeryho.

¹⁸ Štúdia „Pricing of Public Sector Information“ (Určovanie cien informácií verejného sektora), Deloitte consulting a iní, jún 2011.

¹⁹ Niektoré príklady sú uvedené na stránke http://www.dr0i.de/lib/2011/07/04/a_sample_of_data_hugging_excuses.html.

Tieto úvahy podnietili Komisiu, aby preskúmala a posilnila svoju stratégiu v oblasti verejných údajov a zamerala sa pritom na právny rámec opakovaného použitia a dostupné podporné nástroje.

5. OPATRENIA NA EURÓPSKEJ ÚROVNI: REVIDOVANÁ STRATÉGIA OTVORENÉHO PRÍSTUPU K VEREJNÝM ÚDAJOM

Revidovaná stratégia Komisie je postavená na troch navzájom sa dopĺňajúcich prvkoch:

- prispôsobenie právneho rámca tak, aby sa umožnilo opakované použitie údajov, vrátane právnych opatrení, právne nezáväzných predpisov a politických opatrení,
- mobilizácia nástrojov financovania, pričom sa ako priorita určí otvorený prístup k údajom vo výskume, vývoji a inovácii a v infraštruktúrnych programoch,
- uľahčenie koordinácie a výmeny skúseností medzi členskými štátmi.

5.1. Revidovaný právny rámec priaznivý pre otvorený prístup a opakované použitie

Toto oznámenie sprevádza návrh revízie smernice o opakovanom použití informácií verejného sektora prostredníctvom:

- zavedenia zásady, že všetky verejné informácie, na ktoré sa výslovne nevzťahuje jedna z výnimiek, sa môžu opakovane použiť na obchodné i neobchodné účely,
- stanovenia sumy, ktorú možno účtovať za informácie verejného sektora, na sumu maximálne rovnajúcu sa okrajovým nákladom na šírenie informácií, vo výnimočných prípadoch by bolo možné žiadať úhradu úplných nákladov produkcie a šírenia informácií.
- rozšíriť rozsah smernice na knižnice, archívy múzeá a univerzitné knižnice, ale takým spôsobom, aby sa obmedzili možné finančné účinky a pre tieto inštitúcie to nepredstavovalo veľké administratívne zaťaženie .

Aj pre iné orgány verejného sektora budú úpravy smernice predstavovať prinajhoršom obmedzené finančné a administratívne zaťaženie, ktoré očakávané výhody pre celú spoločnosť viac než prevýšia.

Komisia súčasne aktualizuje pravidlá opakovaného použitia svojich vlastných zdrojov informácií. Hlavné zmeny sa týkajú zahrnutia informácií pochádzajúcich z výskumu, ktoré generuje Spoločné výskumné centrum, opatrení na zlepšenie vykonávania smernice a ustanovení o strojovo čitateľných formátoch. V roku 2012 Komisia preskúma otázku, či a akým spôsobom by podobné pravidlá mohli zaviesť iné inštitúcie a kľúčové agentúry EÚ.

Vo svojich plánovaných legislatívnych a politických iniciatívach v oblasti dopravy, životného prostredia, či námornej a vesmírnej politiky Komisia v plnej miere zohľadní príležitosti, ktoré ponúka otvorený prístup k údajom. V relevantných prípadoch pôjde nad rámec minimálnych podmienok ustanovených v smernici o opakovanom použití informácií verejného sektora, aby zabezpečila čo najširšie využívanie zdrojov údajov.

5.2. Právne nezáväzné predpisy v oblasti otvoreného prístupu k výskumným informáciám

Komisia z dôvodu špecifickej povahy výskumných údajov podrobne a v osobitných dokumentoch vytýči svoju stratégiu v oblasti *vedeckých a výskumných údajov* a súvisiacich infraštruktúr. V roku 2012 plánuje prijať oznámenie a odporúčanie o dostupnosti a uchovávaní vedeckých informácií. Bude spolupracovať s členskými štátmi, aby zintenzívnili svoje úsilie poskytovať otvorený prístup k vedeckým informáciám na základe konkrétneho súboru opatrení. Súčasne predstaví podrobný postup pri zaobchádzaní s výsledkami výskumu financovaného zo zdrojov Európskej únie.

5.3. Finančné a podporné opatrenia: stimulácia výskumu, vývoja a inovácie v otvorenom prístupe k údajom

Komisia bude naďalej stimulovať činnosti zamerané na otvorenie prístupu k údajom verejnej správy prostredníctvom svojich programov financovania. Použije rôzne nástroje na stimuláciu trhu, odskúšanie vývoja inovačných riešení a ich propagáciu a zabezpečenie čo najširšieho zavádzania otvoreného prístupu k údajom.

(1) Podpora výskumu, vývoja a inovácií

Komisia bude naďalej podporovať *výskum a vývoj* v oblasti technológií spracúvania údajov, napríklad dolovanie, analytiku alebo vizualizáciu údajov. V období 2011 – 2013 na výskum a vývoj týchto oblastí vynaloží približne 100 miliónov EUR. Riadenie informácií je takisto jednou z prioritných oblastí IKT v programe Horizont 2020, do ktorého bude spadať podpora EÚ pre výskum a inováciu na obdobie 2014 – 2020.

Komisia bude podporovať *inováciu a zavádzanie* technológií prostredníctvom pilotných akcií, testovania a prezentovania inovačných aplikácií, ako sú geografické informačné systémy a služby založené na presnom určení polohy (GIS) a aplikácie kreatívneho obsahu vo vzdelávaní, kultúre či móde. Podpora v období 2012 – 2013 im bude plynúť z Programu na podporu politiky CIP-IKT a ďalšia podpora sa plánuje v rámci Horizontu 2020.

Okrem toho Komisia bude pomáhať organizovať *súťaže v oblasti využitia otvoreného prístupu k údajom* na podporu vývoja nových informačných služieb a vyvíjať iniciatívy na zlepšenie *dostupnosti kapitálu* pre podnikateľov, ktorí vytvárajú nové informačné služby založené na údajoch verejného sektora.

(2) Podpora údajových infraštruktúr – dátové portály pre Európu

Komisia sa s cieľom uľahčiť vývoj informačných produktov a služieb, ktoré kombinujú údaje z celej Európskej únie, bude angažovať za vytvorenie dvoch prepojených európskych dátových portálov.

V roku 2012 začne prevádzkovať portál, ktorým jednoducho sprístupní a poskytne na používanie svoje vlastné zdroje údajov, ako aj zdroje údajov iných európskych inštitúcií a agentúr. Súčasne určí a bude propagovať vymedzenia metaúdajov s vysokým potenciálom opakovaného použitia. Bežné podmienky používania sa určia tak, aby sa zaručilo čo najširšie zavádzanie európskych údajov do inovačných informačných služieb v súlade s rozhodnutím Komisie o opakovanom použití informácií Komisie.

Komisia bude spolupracovať s členskými štátmi, orgánmi verejného sektora a regionálnymi zbernými miestami s cieľom vytvoriť celoeurópsky dátový portál, ktorého prevádzku spustí v roku 2013 a ktorý bude ponúkať priamy prístup k škále súborov údajov z celého územia EÚ (vrátane údajov dostupných cez portál Komisie). Všade, kde to bude možné, táto práca bude vychádzať z existujúcich štruktúr a trendov, pričom obsah portálu sa bude rozširovať tak, aby obsahoval kľúčové súbory údajov zo všetkých členských štátov.

V počiatočnej fáze (2011 – 2013) sa podpora bude poskytovať z programu CIP. V období rokov 2014 – 2020 bude financovanie európskych infraštruktúr elektronických služieb pre verejné údaje pochádzať z Nástroja na prepojenie Európy²⁰.

Komisia bude naďalej podporovať aj digitalizačné činnosti a vývoj platformy Europeana, ktorá súvisí s dôležitým aspektom opakovaného použitia údajov.

(3) Podpora infraštruktúr údajov z výskumu

Komisia v súčasnosti podporuje vývoj odolnej a solídnej infraštruktúry služieb pre údaje z výskumu v Európe prostredníctvom RP7 a svoju budúcu podporu plánuje v rámci Horizontu 2020. Táto infraštruktúra reaguje na potreby vedy a výskumu s vysokými nárokmi na výpočtové prostriedky v rámci Horizontu 2020, pričom sa orientuje podľa odporúčaní v správe „Viezť sa na vlnu“ (Riding the Wave). Umožní prístup ku kontinuu informácií, od nespracovaných údajov z pozorovaní a pokusov až po publikácie vo všetkých sférach záujmu vedy.

Zahŕňa technické, organizačné a regulačné aspekty, ktoré si vyžadujú rozsiahlu koordináciu s členskými štátmi, ako aj tretími krajinami. Ďalšou podmienkou je, aby medzinárodné organizácie zabezpečili celosvetovú interoperabilitu a recipročný prístup. Komisia bude spolupracovať s našimi medzinárodnými partnermi na vypracovaní noriem celosvetového prístupu k údajom a interoperability.

5.4. Koordinácia opatrení na úrovni členských štátov a na úrovni EÚ

Komisia bude naďalej uľahčovať koordináciu a spoločné využívanie skúseností vo všetkých členských štátoch, predovšetkým prostredníctvom:

- skupiny pre informácie verejného sektora, ktorá je skupinou odborníkov z členských štátov špecializovanou na výmenu osvedčených postupov a iniciatív na podporu opakovaného použitia informácií verejného sektora,
- platformy údajov verejného sektora. Tento webový portál poskytuje správy o európskych trendoch, osvedčených postupoch, príkladoch nových produktov a služieb a o súdnych konaniach týkajúcich sa opakovaného použitia informácií verejného sektora,
- siete LAPSI, ktorá analyzuje právne otázky súvisiace s informáciami verejného sektora a podporuje diskusiu medzi výskumnými pracovníkmi a zainteresovanými stranami. Vypracuje súbor usmernení pre politiku a prax v oblasti prístupu a opakovaného použitia,

²⁰ Pozri návrhy Komisie o Nástroji prepojenie Európy, KOM(2011) 665, KOM(2011)657/3.

- akcie v rámci ISA zameranej na sémantickú interoperabilitu.

Komisia bude naďalej podporovať činnosť politických poradných skupín a zapájať sa do nej. K týmto skupinám patrí napríklad politické fórum pre elektronické infraštruktúry a skupina pre reflexiu o elektronických infraštruktúrach, ktoré sú dôležité pre koordináciu medzi členskými štátmi v oblasti infraštruktúry vedeckých údajov.

6. ZÁVER

Informácie, ktoré generujú, zhromažďujú alebo financujú verejné organizácie na celom území Európskej únie, sú kľúčovým zdrojom informačnej ekonomiky. V súčasnosti sa jej plný potenciál ani zďaleka nevyužíva. Komisia v tomto oznámení navrhuje konkrétne kroky na realizáciu potenciálu zdrojov európskeho verejného sektora, od preskúmania smernice o opakovanom použití informácií verejného sektora až po vytvorenie celoeurópskeho portálu.

Členské štáty môžu prispieť k realizácii otvoreného prístupu k údajom, ak rýchlo prijmú, transponujú a budú vykonávať revidovanú smernicu o opakovanom použití informácií verejného sektora. Vytvorí sa tak podmienky pre hospodársku činnosť založenú na otvorenom prístupe k údajom a stimuly pre cezhraničné aplikácie.

Navyše by členské štáty mali sformulovať a realizovať politiky otvoreného prístupu k údajom, v ktorých by využili osvedčené postupy z celého územia EÚ. Podporu by napríklad mali poskytnúť pilotným projektom otvoreného prístupu k údajom a súťažiam v oblasti využitia otvoreného prístupu k údajom, predovšetkým tým, ktoré sú zamerané na vývoj cezhraničných produktov a služieb.

Komisia napokon vyzýva členské štáty, aby prispeli k vývinu celoeurópskeho dátového portálu. Komisia bude viesť diskusie s odborníkmi z členských štátov, aby zabezpečila solídne základy portálu. Členské štáty budú musieť počas fázy zavádzania portálu pomôcť neho sprístupniť veľké množstvo súborov údajov, aby sa tento portál mohol stať úspešnou službou a základom hospodárskej činnosti.

Komisia vyzýva Európsky parlament a Radu, aby v rámci svojej vlastnej zodpovednosti vytvorili správny rámec podmienok pre opakované použitie informácií verejného sektora na celom území Európskej únie a podporovali projekty a infraštruktúry, ktoré môžu premeniť verejné európske údaje na hnaciu silu inovácie, rastu a transparentnosti.

Stratégia otvoreného prístupu k údajom, kľúčové opatrenia

Legislatívny rámec

- Návrh revidovanej smernice o opakovanom použití informácií verejného sektora, december 2011,
- Revidované rozhodnutie Komisie o opakovanom použití dokumentov Komisie, december 2011, Práca na rozšírení režimu tak, aby ho uplatňovali aj iné európske inštitúcie a agentúry, 2012,
- Zavedenie otvoreného prístupu k údajom v legislatíve týkajúcej sa konkrétnych sektorov a v politických iniciatívach.

Európske portály a platformy na otvorený prístup k údajom

- Portál poskytujúci prístup k údajom Komisie a údajom iných inštitúcií a agentúr EÚ, jar 2012,
- Spustenie celoeurópskeho dátového portálu poskytujúceho prístup k súborom údajov z celého územia EÚ, jar 2013, po prípravných prácach realizovaných spolu s členskými štátmi od roku 2011,
- Spolufinancovanie európskej infraštruktúry elektronických služieb pre otvorený prístup k údajom prostredníctvom Nástroja na prepojenie Európy, 2014 – 2020.

Otvorený prístup k údajom v oblasti vedy

- Oznámenie a odporúčanie členským štátom o vedeckých informáciách, začiatok roka 2012,
- Rozšírenie pilotného projektu otvoreného prístupu k vedeckým publikáciám na celý Horizont 2020 + pilotný projekt s otvoreným prístupom k výskumným informáciám.

Výskum a inovácie

- Výskumné a inovačné projekty relevantné pre otvorený prístup k údajom, predovšetkým prostredníctvom RP7, CIP a Horizontu 2020, s financovaním výskumných infraštruktúr podporujúcich otvorený prístup k výskumným článkom a údajom,
- súťaže v oblasti využitia otvoreného prístupu k údajom (2012 – 2013) + zlepšenie dostupnosti kapitálu pre podnikateľov v tejto oblasti.

Ciele

Komisia sa angažuje za:

- spustenie portálu otvoreného prístupu k údajom Komisie v roku 2012,
- spustenie pilotného portálu s viacjazyčným rozhraním a možnosťami vyhľadávania so súbormi údajov z celého územia EÚ v roku 2013.

Spolupráca s členskými štátmi by mala vyústiť do:

- vytýčenia a vykonávania politik otvoreného prístupu k údajom vo všetkých členských štátoch do začiatku roka 2013,
- možnosti vyhľadať 1/3 všetkých dostupných štruktúrovaných údajov verejných správ členských štátov prostredníctvom celoeurópskeho portálu do roku 2015.

Celkový plánovaný účinok:

- do roku 2017 (tri roky po očakávanom dátume transpozície smernice o opakovanom použití informácií Komisie) dosiahnuť v EÚ celkový zisk z opakovaného použitia informácií verejného sektora vo výške 100 miliárd EUR ročne vrátane vytvorenia nových podnikov a zvýšenia efektívnosti služieb verejného sektora.